

Elena Ferrante

De verborgen dochter

Vertaald door Els van der Pluijm

GROTE LETTER BIBLIOTHEEK
DEVENTER

1

Ik had nog geen uur gereden of ik begon me ellendig te voelen. Het gloeien van mijn zij kwam terug, maar ik besloot er voorlopig geen aandacht aan te besteden. Pas toen ik besepte dat ik niet genoeg kracht meer had om het stuur vast te houden, werd ik ongerust. Binnen een paar minuten werd mijn hoofd zwaar, zag ik de koplampen steeds waziger en al snel vergat ik zelfs dat ik achter het stuur zat. Voor mijn gevoel was ik aan zee, midden op de dag. Het strand was leeg, het water kalm, maar aan een mast op een paar meter van de vloedlijn wapperde de rode vlag. Mijn moeder had me als klein meisje doodsbang gemaakt als ze zei: 'Leda, nooit het water in gaan als de rode vlag is gehesen, dat betekent dat de zee erg wild is en dat je kunt verdrinken.' Die angst was jarenlang blijven hangen en ook ditmaal durfde ik er niet in te gaan, was ik bang, al was het water een tot aan de horizon rimpelloos, doorschijnend blad papier. Ik zei tegen mezelf: schiet op, erin, ze hebben die vlag aan die paal vast vergeten, maar intussen stond ik aan de kant voorzichtig met mijn tenen het water te voelen. Mijn moeder verscheen af en toe op de duinen

en schreeuwde naar me alsof ik nog een kind was: ‘Leda, wat doe je, je hebt die rode vlag toch wel gezien?’

Toen ik in het ziekenhuis mijn ogen opendeed, zag ik mezelf een fractie van een seconde weer voor die spiegelgladde zee staan. Misschien heb ik daarom naderhand geconcludeerd dat het geen droom was maar een alarmerend fantasiebeeld, dat had voortgeduurd tot mijn ontwaken in die ziekenhuiszaal. Van de artsen hoorde ik dat ik met de auto tegen de vangrail was beland, maar zonder onherstelbare gevolgen. Het enige ernstige letsel had ik aan mijn linkerzij, een onverklaarbare wond.

Mijn vrienden uit Florence kwamen me opzoeken, Bianca, Marta en zelfs Gianni kwamen terug. Ik vertelde dat ik door mijn slaperigheid van de weg was geraakt. Maar ik wist best dat mijn slaap niet de schuldige was. De achterliggende oorzaak was een onzinnige daad mijnerzijds, en juist omdat ze zo onzinnig was zou ik er met niemand over praten, zo besloot ik meteen. De dingen waar we zelf niets van begrijpen zijn het moeilijkst te vertellen.

Toen mijn dochters naar Toronto verhuisden, waar hun vader al jarenlang woonde en werkte, ontdekte ik met gegeneerde verwondering dat ik helemaal geen verdriet had maar me opgelucht voelde, alsof ik ze toen pas definitief ter wereld had gebracht. Voor het eerst in vijftientig jaar had ik niet langer last van die drang dat ik voor ze moest zorgen. Het huis bleef netjes, alsof er niemand woonde, de zorg voor de boodschappen en de was kwam niet langer op mij neer, de vrouw die me al jaren met het huishouden hielp zocht lucratiever werk en ik vond het niet nodig haar te vervangen.

De enige verplichting ten aanzien van mijn dochters was eenmaal per dag bellen om te horen hoe ze het maakten, wat ze deden. Door de telefoon klonken ze alsof ze al een zelfstandige woonruimte hadden gevonden; in werkelijkheid woonden ze bij hun vader, maar gewend als ze waren ons zelfs in hun woorden gescheiden te houden, praatten ze met me alsof hij niet bestond. Op vragen over hoe hun leven er voorstond antwoordden ze óf vrolijk en ontwijkend, óf humeurig, vol wrevelige pauzes, óf op het gemaakte toontje dat ze aansloegen als er vrien-

den bij waren. Ze belden me vaak ook zelf, met name Bianca, die een nogal dwingende, veeleisende band met me had, maar alleen om te horen of donkerblauwe schoenen goed bij een oranje rok stonden, of ik papieren die ze in een boek had laten zitten kon opsporen en per expresse toesturen, of ik, ondanks de verschillende continenten en de weidse hemel die ons scheidde, wel altijd bereid was om hun ongenoegen, hun teleurstellingen over me heen te krijgen. Die telefoontjes waren vrijwel altijd haastig, leken soms net zo onwerkelijk als in een film.

Ik deed wat ze vroegen, reageerde zoals ze van mij verwachtten. Maar omdat de afstand het onmogelijk maakte rechtstreeks in hun leven in te grijpen, werd het voldoen aan hun wensen of grillen een combinatie van vrijblijvende en onverantwoordelijke acties, viel elk verzoek me licht, was elk karweitje dat met hen te maken had een uiting van aanhankelijkheid. Ik voelde me op wonderbaarlijke wijze verlost, alsof een zwaar karwei eindelijk voltooid was en me niet langer bedrukte.

Ik ging aan het werk, zonder het dwingende ritme van hun tijden en hun behoeften. 's Nachts luisterde ik onder het corrigeren van de scripties van mijn studenten naar muziek, 's

middags sliep ik vaak, met oordopjes van was in, ik at één keer per dag, en altijd in het eet-café waar ik boven woonde. Binnen de kortste keren veranderden mijn gewoontes, mijn humeur en zelfs mijn uiterlijke verschijning. De veel te domme én de veel te intelligente jongelui aan de universiteit ergerden me niet langer. Een collega met wie ik al jaren omging en met wie ik een enkel keertje sliep, zei op een avond verbaasd dat ik minder afwezig was geworden, guller. Binnen een paar maanden had ik weer het tengere lichaam dat ik als jong meisje had gehad en ontdekte ik een zachtaardige kracht in mezelf, vond ik dat mijn gedachten weer precies snel genoeg gingen. Op een avond bekeek ik mezelf in de spiegel. Ik was zevenenveertig, zou over vier maanden achtenveertig worden, maar zag dat verscheidene jaren op magische wijze waren uitgewist. Ik weet niet of ik dat prettig vond, maar wel dat het me verbaasde.

In die toestand van ongewoon welbevinden kreeg ik, toen het juni werd, zin in vakantie en besloot ik om, zodra ik klaar was met de examens en de vervelende bureaucratische beslommeringen, naar zee te gaan. Ik zocht op internet, bestudeerde foto's en prijzen. Ten slotte huurde ik van half juli tot eind augustus een

tamelijk voordelig piepklein appartement aan de Ionische kust. In werkelijkheid kon ik pas op 24 juli weg, de reis verliep rustig, mijn auto was voornamelijk volgestouwd met boeken die ik nodig had om de lessen van het komende cursusjaar voor te bereiden. Het was een mooie dag, de lucht die door de open raampjes naar binnen woei bracht branderige geuren mee, ik was vrij en had geen last van schuldgevoelens.

Maar toen ik halverwege benzine tankte, kreeg ik het opeens benauwd. In het verleden was ik dol op de zee geweest, maar al minstens vijftien jaar lang werd ik zenuwachtig van zonnen, kreeg ik er heel snel genoeg van. Het appartement was vast en zeker lelijk, het uitzicht een streepje blauw in de verte tussen armoe-dige, goedkope huizenblokken. Ik zou geen oog dicht doen, door de warmte en door een nachtclub waar de muziek keihard stond. De rest van de rit werd ik geplaagd door een lichtelijk aangetast humeur en door de gedachte dat ik thuis, in de stilte van ons woonblok, de hele zomer op mijn gemak had kunnen werken bij de airconditioning.

Toen ik aankwam stond de ondergaande zon al laag. Het plaatsje leek me mooi, de stemmen hadden een aangename cadans en er hingen

heerlijke geuren. Ik werd opgewacht door een oudere man met dik, grijs haar, die op een respectvolle manier hartelijk was. Hij stond erop me eerst in de bar een kopje koffie aan te bieden, vervolgens verbood hij me, glimlachend maar kordaat, ook maar één tas het huis in te dragen. Beladen met mijn bagage zwoegde hij hijgend naar de derde en bovenste etage en zette mijn koffers op de drempel van een kleine zolderverdieping: een slaapkamer, een piepklein raamloos keukentje dat rechtstreeks op de badkamer uitkwam, een zitkamer met grote openslaande deuren en een terras waar in de schemering een kust vol uitlopers van klippen en een eindeloze zee te zien waren.

De man heette Giovanni, hij was niet de eigenaar van het appartement maar een soort beheerder of manusje-van-alles; toch accepteerde hij mijn fooi niet, integendeel, hij was min of meer beledigd, alsof ik niet begreep dat wat hij deed standaard was bij een hartelijk welkom. Toen hij zich terugtrok, nadat hij zich er meermalen van had vergewist dat alles naar mijn zin was, zag ik dat er op de tafel in de zitkamer een grote schaal vol perziken, pruimen, peren, druiven en vijgen stond. De schaal schitterde als op een stilleven.

Ik bracht een rieten leunstoeltje naar het terras, waar ik een poosje bleef zitten kijken hoe de avond langzaam over de zee neerdaalde. Jarenlang waren mijn twee kinderen bepalend geweest voor elke vakantie, en toen ze groter werden en met vrienden de wereld in begonnen te trekken, was ik altijd blijven wachten tot ze weer thuiskwamen. Ik had me niet alleen zorgen gemaakt over allerlei rampen (de gevaren van vliegreizen, boottochten, oorlogen, aardbevingen en vloedgolven) maar ook over hun nervositeit, over mogelijke spanningen met reisgenoten, over dramatische verwickelingen vanwege al te makkelijk of juist helemaal niet beantwoorde liefdes. Ik wilde klaarstaan om onverwachte hulpvragen het hoofd te bieden, was bang dat ze me kwalijk zouden nemen wat ik inderdaad was: verstrooid, afwezig, druk met mezelf. Genoeg. Ik hees me overeind, ging een douche nemen.

Daarna kreeg ik honger en liep ik weer naar de fruitschaal. Ik ontdekte dat de vijgen, peren, pruimen, perziken en druiven onder hun fraaie uiterlijk overrijp of rot waren. Ik pakte een mes, sneed grote donkere plekken weg, maar griezelde van de geur, van de smaak, en gooide vrijwel alles in de vuilnisbak. Ik kon uitgaan,

een restaurant zoeken, maar omdat ik moe was liet ik het eten maar zitten, ik had slaap.

Er waren twee grote ramen in de slaapkamer, ik gooide ze open en deed de lampen uit. Ik zag hoe buiten, in het donker, met regelmatige tussenpozen de lamp van de vuurtoren flitste en de kamer een paar seconden lang met fel licht overspoelde. Je zou nooit 's avonds op een onbekende plek moeten aankomen, alles is vaag, kan gemakkelijk grenzen overschrijden. In mijn badjas en met natte haren ging ik op bed liggen, mijn ogen op het plafond gericht, in afwachting van het moment dat het wit zou oplichten, luisterend naar het verre geluid van een buitenboordmotor en aarzelend gezang dat aan kattengejammer deed denken. Ik had geen greep meer op de dingen. Half slapend draaide ik me om en voelde iets op mijn kussen dat wel van kil velijnpapier leek.

Ik deed het licht aan. Op mijn hagelwitte kussensloop lag een drie of vier centimeter lang insect, net een grote vlieg. Het had vliedunne vleugels, was donkerbruin, bewegingsloos. Ik zei bij mezelf: een cicade, misschien is zijn onderlijf wel opengebarsten op mijn kussen. Ik raakte het beest met een puntje van mijn badjas aan, het bewoog, zat meteen weer